

A MAB FvB 23/2016. számú határozata

Az *Pázmány Péter Katolikus Egyetem* (a továbbiakban: Egyetem) rektora 2016. április 4-én kelt levelében felülvizsgálati kérelmet nyújtott be az Oktatási Hivatalhoz (a továbbiakban: OH) az Egyetem **egyházzene-művész mesterképzési szak orgonaművész szakirány (művelődésszervező specializáció) indítási** kérelme tárgyában készült – a MAB 2016/2/XII/4 számú határozataival elfogadott – nem támogató szakértői véleményével szemben. Az Oktatási Hivatal a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet 18. § (8) bekezdésében foglaltak szerint a MAB Felülvizsgálati Bizottságát (a továbbiakban: MAB FvB) FNYF/445-5/2016. számú végzésével szakértőként kirendelte.

Szakértői vélemény

A MAB FvB az ügyre vonatkozó dokumentumok teljes körének alapos áttekintése után a következőket állapítja meg.

A szakértői véleményben *dőlt* betűvel szedjük a MAB eredeti nem támogató határozatának megfelelő szövegrészét, álló betűvel a felülvizsgálati kérelem megfelelő szövegrészét, s álló **félkövérrel** az új szakértői vélemény szövegét.

A MAB nem támogató határozata szerint: „*A tanterv a KKK előírásait követi, ugyanakkor a szakindítási tervezet színvonala egyenetlen, kidolgozottsága heterogén, több tantárgy leírása hevenyészett, a beadvány, sok tekintetben pontatlan. Pl. nem adekvát a csatolt, 2012-es (!) »szenátusi« határozat, miszerint: »Az Egyetemi Tanács tagjai – ellenszavazat és tartózkodás nélkül – támogatják a Katolikus egyházzenei alap- és mesterképzési szak alapítási és indítási kérelmét a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen.« Ugyanis katolikus egyházzenei alap, ill. mesterszak a hazai képzési palettán nincs, a jelen beadvány pedig egyértelműen (egyházzene) művész mesterképzésre irányul.*”

Az Egyetem érvelése szerint: „A MAB-határozat első érvét nehéz vitatni, hiszen az nincs megindokolva, ilyen formában érvként figyelembe sem vehető. Mindössze egy konkrét példát hoz a MAB-határozat indoklása a beadvány vélt pontatlanságaira: ez a szakindítási szándék szenátusi (egyetemi tanácsi) jóváhagyásával kapcsolatos. A határozat dátuma 2012-es, és nem pontosan az indítandó szak megnevezését tartalmazza. (Megjegyzendő, hogy a MAB ugyanezt a másik szakirány esetén nem kifogásolta.)

Összességében inkább pozitívan értelmezhető, hogy az intézmény nem ad hoc jelleggel döntött a képzés indításáról, hanem azt egy hosszú és alapos előkészítő folyamat előzte meg, és 2012-ben még általánosabb jelleggel jelölte meg a folyamat elején a szenátus, hogy az intézmény milyen jellegű szakot kíván indítani. Ez a folyamat során letisztult, és kialakult a végleges szakindítási szándék. Az intézmény egy – már – jóváhagyott ügyet nem szokott újra az Egyetemi Tanács elé vinni újratárgyalásra. Az intézmény a szak indítását továbbra is fontosnak tartja, ezt bizonyítja, hogy a szak nyilvántartásba vételét kezdeményezte. Amennyiben az Oktatási Hivatal szükségesnek látja a határozat frissítését, annak megtételét és csatolását az intézmény készséggel vállalja.”

A MAB FvB álláspontja szerint a szakindítási kérelem a képzés tartalmának leírása tekintetében valóban heterogén, nem kellően részletes. Számos tantárgy leírása 1-2 mondatos, több esetben nem különítik el a kötelező és az ajánlott irodalmat és a szenátusi határozat valóban pontatlan. Ezekon túlmenően azonban a beadvány színvonala megfelelő.

A MAB határozata szerint: „*A bemeneti feltételek alkalmazásában eltérnek a szakon előírtaktól, a feltételekkel elfogadható (alap)szakokon túl a kántor szakon végzőkre is (pl. Apor Vilmos Kántorképző, Győri Hittudományi Főiskola végzettjeire) számítanak, ugyanakkor az egyes alapképzési szakok programjából hiányzó ismeretek pótlására konkrét tervet nem közölnek.*”

Az Egyetem érvelése szerint: „Amint azt a kóruskarnagy szakirányra vonatkozó észrevételek között már jeleztük a MAB ezen érvelése nem helytálló, hiszen az egyházzene-művész mesterképzési szak KKK-ja lehetőséget ad arra, hogy olyan hallgatók is felvételt nyerhessenek a képzésre, akik a tanulmányaik során a képzés megkezdéséig legalább 20 kreditnyi zenei-egyházzenei ismeretet elsajátítottak, és ezen felül

további 30 kreditnyi alapszakos zenei-egyházzenei ismeret elsajátítására van lehetőségük a mesterképzéssel párhuzamosan.

Annak ellenére, hogy a kántor alapképzési szak nem a művészeti képzési terület szakja, vitathatatlan, hogy egyházzenei képzés, mely során túlnyomórészt (egyház)zene-művészeti ismeretek elsajátítására kerül sor.”

A MAB FvB egyetért az Egyetem érvelésével. A KKK lehetővé teszi, hogy a mesterképzési szakra olyan (nem művészeti) alapképzési szakokon végzett hallgatók is felvételt nyerjenek, akiknek korábbi tanulmányaiból 50 kredit egyházzene, zenetörténet és zeneelmélet ismeretkör elismerhető. A képzés megkezdéséig a hallgatónak csupán 20 kredittel kell rendelkeznie, a hiányzó krediteteket a képzéssel párhuzamosan is teljesítheti. A szakindítási kérelem az I.1 pontban tartalmaz egy mondatot a hiányzó ismeretek pótlására vonatkozóan, tekintettel azonban arra, hogy az Egyetemnek nincs olyan feltétel nélkül elfogadható alapképzési szakja, amely kurzusai felkínálásával könnyen biztosíthatná a hiányzó ismereteket, egy, a hiányzó ismeretek pótlására vonatkozó részletesebb terv bemutatása indokolt lett volna.

A MAB határozata szerint: „Az alapozó ismeretek és kompetenciák a KKK elvárásainak megfelelnek, a szakmai törzsanyag és a differenciált szakmai ismeretek tárgyai a hazai hasonló képzésekéhez idomulnak, de a tervezett képzés időtartamához képest túlzóak.”

Az Egyetem érvelése szerint: „A MAB-határozat azon érve, mely szerint a tantárgyak a hasonló hazai képzésekhez idomulnak ellentmondásban áll azzal, hogy a tervezett képzés időtartamához képest túlzóak. Ha ez igaz volna, akkor a többi hazai egyházzene-művész képzés is túlzott terhelésű lenne, és ez legfeljebb KKK problémára és nem a szakindítási kérelem problémájára utalhatna. A PPKE álláspontja szerint a képzésben megjelenő ismeretkörök mind szükségesek a KKK-ban előírt kompetenciák kialakításához.”

A MAB FvB elfogadja az Egyetem érvelését, a MAB határozatának indoklása valóban ellentmondásos. A tantervet megvizsgálva megállapítható, hogy a tantárgyak félévenkénti száma (a művelődésszervező specializáció teljesítése esetén) valóban magas: 20, 20, 14, 16, igaz ezek többsége 1-2 órás gyakorlati tárgy, így a féléves tanóraszám 390, 360, 270, 300 a 10 kreditnyi szabadon választható tárgy teljesítése nélkül. A tantárgyak tartalmával kapcsolatban a MAB határozata nem fogalmazott meg konkrét kifogásokat.

A MAB határozata szerint: „Az orgona szakiránynál alapvetően fontos lenne – nyugati mintákra – a liturgikus improvizáció oktatása.”

Az Egyetem érvelése szerint: „A Kompozíció és zenei kreativitás c. négy féléves, és a Liturgikus orgonajáték c. két féléves tantárgy programjában hangsúlyosan szerepel az improvizáció.”

A MAB FvB elfogadja az Egyetem választát, a tantervben szereplő két tantárgy a tantárgyleírás szerint tartalmaz liturgikus improvizációs ismereteket.

A MAB határozata szerint: „A tervezett művelődésszervező specializáció 30 kredit, ezzel teljes egészében kitölti a szabadon választott ismeretekre előírt min. 25 kreditet, pontosabban így benne a valóban szabadon választható tárgyak köre csak 10 kredit.”

Az Egyetem érvelése szerint: „A másik szakirányra vonatkozó határozatban a specializációra vonatkozóan nem olvasható ilyen egyértelműen negatív értékelés. Itt több tényadat szerepel a MAB indoklásban, de a PPKE álláspontja szerint a specializáció szabadon választható, tehát elképzelhető hogy valaki nem választja, és a képzést mégis tudja teljesíteni. A hallgató teljesen szabadon dönthet arról, hogy az adott tantárgycsoportot (specializáció) felveszi-e vagy nem. A specializációhoz tartozó tantárgyakon kívül is kerülnek megjelölésre szabadon választható tantárgyak, és természetesen az intézmény bármely képzésének tárgyai közül is válogathatnak a hallgatók.

Emellett fontosnak tartunk e helyen is utalni arra, hogy egyetemünk a művelődésszervező specializációt igen fontosnak tartja. Nem meglepő módon az LFZE honlapján elérhető szakleírásban is egyértelműen megjelenik az az a cél, hogy a szakon végzetteknek nemcsak a liturgikus zenei szolgálatok ellátására kell alkalmassá válniuk, hanem általános zenei művelődésszervezőknek is kell lenniük, mert főleg vidéken egyre kevesebb az ilyen feladatot ellátni képes szakképzett zenész. Ez a komolyzenei kultúra vidéki

túlélése tekintetében kulcsfontosságú kérdés. Ezt a PPKE az LFZE-hez képest is hangsúlyosabban tekinti feladatának, ezért született meg a fakultatív specializáció a tantervben, amelyhez az intézményben a személyi háttér megfelelően biztosított mind művelődésszervezői, mind jogi, mind gazdasági, mind pszichológiai oldalról.”

A MAB FvB elfogadja az Egyetem válaszát. A KKK (szokatlanul) a szabadon választható tárgyakhoz minimum 25 kreditet rendel, így a 30 kreditnyi tárgy választásának felkínálása nem kifogásolható. Az, hogy erre az Egyetem egy specializációt épít, szintén nem kifogásolható, mivel a hallgatók a 30 kreditet, más, megfelelő számban és kreditértékben felkínált tárgyak közül is teljesíthetik. A 30 kredit így valóban szabadon választható marad.

A MAB határozata szerint: *„Az értékelés és ellenőrzés módszerei, eljárásai és szabályai, vizsgák mennyisége, rendje megfelel a sztenderdeknek. A záróvizsgának – a hazai művész mesterképzésben szokatlanul, és a KKK által sem előírtan! – első része a szakdolgozat megvédése, másik része a zárókoncert, ebben pedig a zárókoncert – liturgia leírása csak általánosságokat tartalmaz.”*

Az Egyetem érvelése szerint: *„A másik szakirányra vonatkozó határozat nem kifogásolja a szakdolgozat létét a szakon. A zárókoncert kapcsán viszont a másik szakirány esetében elmondottak ide is értendők: a liturgikus események rendjét a liturgiai szabályai határozzák meg, tehát a hallgatóknak az is feladata, hogy az adott liturgikus cselekmény szabályait kikeresse a hivatalos liturgikus könyvekben, és annak megfelelően állítsa össze a diplomakoncert anyagát.”*

A MAB FvB részben elfogadja az Egyetem válaszát. A szakdolgozattal kapcsolatban a MAB határozat konkrét kifogásokat nem fogalmazott meg, a zárókoncert leírása azonban valóban lehetne részletesebb.

A MAB határozata szerint: *„Az egyetemen művészképzés eddigi hiányában ilyen képzési tapasztalatok sincsenek, feltehetően a tehetséggondozás a többi, nem művész képzésben alkalmazott gyakorlat szerint működhetne. A beadvány utal arra, hogy az itt végzett hallgatók doktori képzésre jelentkezhetnek a PTE, vagy az LFZE doktori iskolájába. (Előbbiben nincs egyházzenei doktori program!) A hallgatói tájékoztatás működése kérdéses.”*

Az Egyetem érvelése szerint: *„Ebben a bekezdésben az egyetlen negatív megállapítás az, hogy a hallgatói tájékoztatás céljára szolgáló link a beadványban szerepel. Az egyetem informatikai rendszere, honlapja és tanulmányi osztályai a hallgatók megfelelő tájékoztatását biztosítják.*

A doktori képzés pedig tudományágakban, művészeti ágakban szerveződik, tehát nem világos, hogy miért kell felkiáltó jeles megjegyzésben emlékeztetni arra, hogy a PTE művészeti doktori iskolájában nincs egyházzenei program. Ez nem is szükséges. Egyébként pedig az intézmény feladata az, hogy a mesterképzés alkalmassá tegye a hallgatót doktori programra való továbblépésre, és nem az, hogy bemutassa a beadványban, hogy egy hallgatót hová vehetnek majd fel doktori képzésre az országban. Előbbivel kapcsolatos kifogást a MAB nem fogalmazott meg. Utóbbinak a felemlítése pedig inadekvát. A hallgatónak egyébként is szabad választási lehetősége van arra vonatkozólag, hogy hová kíván doktori képzésre jelentkezni, és az egyáltalán nem szükségszerű, hogy országon belül legyen, noha itt is megvan rá a lehetősége.”

A MAB FvB részben egyetért az Egyetem érvelésével. A doktori felkészítés megfelelőségét a MAB határozata nem kifogásolta. A hallgatói tájékoztató linkje valóban nem szerepel a beadványban, az Egyetem honlapjáról azonban minden lényeges információ elérhető.

A MAB határozata szerint: *„A személyi feltételek terén aggályos, hogy az egyetemen nincs művészképzés, sem zenei képzés. Nincs művészeti tanszék, ahol a megnevezett pályakezdő zenész oktatók tanítanának. A szakfelelős már valóban a PPKE-n alkalmazott AT (teljes munkaidejű) oktató, a szakmai főtárgyak további három oktatója azonban – bár ugyancsak AT megjelöléssel szerepelnek – az adatlapok információi szerint még nem a PPKE-n vannak alkalmazásban, bizonyára csak a képzés akkreditálása, illetve nyilvántartásba vétele esetén jelennének meg az intézményben.”*

Az Egyetem érvelése szerint: *„Amennyiben a MAB érvelése elfogadható lenne, az azt jelentené, hogy Magyarországon nem lenne esélye új művészeti képzést folytató intézmény létesítésének, illetve működő intézmény számára új képzési területen való szakindításra.*

A szakért felelős szervezeti egység kijelölése intézményi hatáskör. Az oktatók jelenleg is tartoznak tanszékekhez a Bölcsész- és Társadalomtudományi Karon, de egy szak gondozása nem feltétlenül tanszékhez kötődik. Sőt ez a MAB-határozatbeli megjegyzés bizonyos szinten korszerűtlen szemléletmódot tükröz, ami feltehetőleg egy bírálói vélemény kritika nélküli átvételével került bele a határozatba. A szak gondozása nem egy tanszékvezető vagy dékán feladata, hanem a szakfelelősé és a szakirányfelelősöké, akik összefogják a számos tantárgyfelelőst, s rajtuk keresztül a szak többi oktatóját. A jelen esetben is számos szakterületről, ennek megfelelően számos tanszékről, sőt más karokról is vennének részt a képzésben. Mindezekkel együtt a szak nyilvántartásba vétele után az intézmény tervezi, hogy további zenész oktató alkalmazásba vételével párhuzamosan sor fog kerülni egy önálló egyházzenei tanszék létrehozására.

A MAB bírálati szempontrendszer az írja elő, hogy a szakfelelősnek és szakirányfelelősöknek már a szakindítási kérelem beadását megelőzően az intézmény oktatóinak kel lenniük, a többi oktató tekintetében pedig elfogadható a szándéknyilatkozat is, amely szerint a szak nyilvántartásba vétele és tényleges indítása esetén vállalják az oktatói közreműködést. Az oktatói karról a rektornak is nyilatkoznia kell, sőt azoknak a leendő oktatóknak, akik korábban más felsőoktatási intézménynek adták az akkreditációs nyilatkozatukat, az adott intézmény rektorától is be kell szerezni egy nyilatkozatot, hogy a rektor tudomásul vette, hogy a szak tényleges indítása esetén az oktató a másik intézménnyel jogviszonyt fog létesíteni, és átadja az akkreditációs nyilatkozatát. A PPKE a szakindítási kérelemhez minden szükséges nyilatkozatot csatolt.”

A MAB FvB elfogadja az Egyetem érvelését. A szakindítási beadványban a rektor aláírásával igazolta, hogy a kérdéses oktatók AT illetve AE foglalkoztatásúak. A személyi adatlapokon ezek az adatok valóban nem szerepelnek, de ez nem is elvárás, hiszen a tényleges oktatói tevékenységet még nem kezdték meg.

A MAB határozata szerint: „*A szak és a két szakirány felelőse (X. Y.) nemzetközileg is jegyzett kiváló régi-zene előadóművész-tanár, sok sikert aratott kórus vezetője, ugyanakkor nincs a szakhoz köthető végzettsége, tudományos fokozata, de még bármely keresztény felekezet liturgiájához való igazolt egyházzenei tapasztalata sem. Egyházzenei tárgyakat (néhány kurzusától eltekintve) eddig nem oktatott, egyházzenei képzésben eddig nem vett részt. 8 tantárgy felelőse, ezekkel együtt 11 tárgy oktatásában vesz részt a zenetörténettől és a kompozíciótól a műszaki ismeretekig. A zenei felsőoktatásban zenetörténetet általában zenetudományi, kompozíciót pedig zeneszerzői végzettséggel oktatnak még alapképzésben is, mesterképzésben pedig különösen elvárható lenne magasan kvalifikált specifikus szakemberek alkalmazása.*”

Az Egyetem érvelése szerint: „A szakra vonatkozó két MAB-határozat inkoherenciájának bizonyításával szerepeljen itt a szak másik szakirányára vonatkozó határozat szakfelelőre vonatkozó része: »A szakfelelős klasszikus furulyaművész-tanár, DLA fokozatát 2012-ben Pécsen szerezte. Bár végzettsége nem egyházzenei, de furulyatanári és művészi tevékenysége mellett hosszú évek óta foglalkozik elsősorban középkori és reneszánsz egyházzenevel, Liszt-díjas és Soros-díjas művész. 15 éve oktat a Miskolci Egyetem Művészeti Karán, az általa alapított A:N:S-kórus karvezetője, előadóként is rendszeresen koncertezik, hangfelvételeket, kottakiadásokat készít. Ő a felelős: mindkét szakiránynak (karvezetés és orgona), és emellett szinte minden zenei tárgynak (összesen 9 a 25-ből, jó néhánynak (egyetlen?) oktatója is. Ez hatalmas terhet ró a szakfelelősre, és komoly aránytalanságot okoz az oktatói karon belül.«

A két határozat eltérő értékelése a szakfelelősre vonatkozóan megmagyarázhatatlan, hiszen ugyanarról a szakról van szó. Ezt olvasva nem lehet más a következtetésünk, minthogy a két szakirányt különböző bírálók értékelték, akik különböző véleményt mondtak a szakfelelősről, és a szakbizottság nem végzett alapos elemzést, és nem alakított ki egységes álláspontot a két beadvány azonos részei vonatkozásában, vagy kialakított ugyan, de a határozat indoklásának összeállítói ezt figyelmen kívül hagyták, és kritika nélkül átvették a külső bírálói véleményeket.

A szakfelelős személyéről írt értékelés ebben a határozatban tehát negatív, míg a másik szakirány esetében pozitív. Ott negatív megjegyzés a terhelés vonatkozásában volt.

A szakfelelős személyi alkalmassága kapcsán fontos kiemelni, hogy megítélésünk szerint hibás az a hozzáállás, ami az oktatói alkalmasságot elsősorban a végzettség és a tudományos fokozat alapján határozza meg. Tudomásunk szerint a MAB az alkalmasság megállapítását nem így szokta végezni,

hanem az összes körülmény együttes figyelembe vétele alapján. X.Y. esetében igencsak inadekvátnak hat kijelenteni azt, hogy nincs igazolt egyházzenei tevékenysége.

Oktatói adatlapján szerepel, hogy alapítója a reneszánsz egyházzeneire specializált A:N:S Chorusnak (1993), amely évente 3-5 különböző műsorral koncertezik országon belül és külföldön. A reneszánsz vokálpolyfónia legnagyobb alkotásai szerepelnek repertoárjukon: több, mint 60 mise, több száz motetta). Számos rádió, TV, és CD-felvétel készült előadásairól. A Hungarotonnál megjelent hat lemezük a világ legrangosabb lemezkritikai fórumainak legnagyobb elismeréseit hozta. Karmesterként a 18. század legnagyobb oratóriumait dirigálta, köztük rádiófelvételeken is. Évtizedes oktatói kapcsolatot ápol az LFZE Egyházzene Tanszékével. Időről időre kurzusokat vezet a doktori képzésben is. Ez egyben azt is cáfolja, hogy egyházzenei képzésben eddig nem vett részt. Amennyiben ez nem lenne elegendő az egyházzenei tevékenység bizonyítására, akkor elmondható az is, hogy évek óta visszatérően lát el liturgikus szolgálatot is az A:N:S Chorus énekeseivel a Bp. Pozsonyi úti Szt. Ágoston-kápolnában az egyházi év legintenzívebb időszakában.

X.Y. szakmai alkalmassága vonatkozásában utalnunk kell Liszt-díjára is, amely az egyik legkiemelkedőbb állami zenei elismerés. Ilyen szintű zenei elismeréssel még az etalonnak tartott LFZE azonos szakán oktatók közül mindössze egy óraadó oktató rendelkezik.

A szakra vonatkozó másik határozat kifogásolta, hogy a szakfelelős egy személyben mindkét szakirány felelőse is. Az orgona szakirány esetében a határozat ilyen kifogást nem tartalmaz. Álláspontunk szerint ez a helyes megítélés, hiszen a MAB bírálati szempontrendszere ezen feladatok egyszemélyi ellátását nem tiltja.

A határozat pusztán ténymegállapításként kezeli, hogy X.Y. hány tantárgy felelőse, és nem tesz ezzel kapcsolatos negatív megállapítást, ellentétben a másik szakirányra vonatkozó határozattal, mellyel szemben intézményünk már megfogalmazta álláspontját.

A Zeneelmélet és a Kompozíció tantárgyak kapcsán a határozat megjegyzi, hogy azt milyen végzettségű személyeknek kellene gondozniuk. Ezzel szemben egy fentebb már említett mondatra kell visszautalnunk, amely szerint hibás az a hozzáállás, ami az oktatói alkalmasságot elsősorban a végzettség alapján ítéli meg. Álláspontunk szerint X.Y. alkalmasságát eddigi művészeti-oktatói tevékenysége igazolja. 2012 óta oktat zenetörténetet a Miskolci Egyetemen. Kompozíciói közül több megjelent az EMB kiadónál, elhangzottak a Magyar Rádióban, a BME koncertpódiumán. Utalnánk arra is, hogy nem kisebb személyiségek, mint X.Y. és X.Y. írtak jelen szakindításhoz X.Y. alkalmasságát vitán felül állónak tartó ajánlásokat.

Örömmel tapasztaltuk, hogy ebben a határozatban nem szerepel a másik szakirányra vonatkozó határozat azon inadekvát megjegyzései, amelyek azt kifogásolták, hogy sok tantárgynak csak a tantárgyfelelős az oktatója, vagy hogy a szakfelelős terhelése a legnagyobb a tantárgyfelelősök között.”

A szakfelelősről a MAB határozata is elismeri, hogy nemzetközileg is jegyzett kiváló régizene előadóművész-tanár. A régizene kifejezés tartalma az ő esetében elsősorban azt a vokális zenekultúrát, a klasszikus vokálpolyfóniát jelöli, melyet a hivatalos egyházzenei rendelkezések a többszólamú liturgikus zenék sorában első helyre tesznek. Az általa vezetett előadó együttes (A:N:S kórus) tevékenysége és elismertsége szintén bizonyítja szakmai tapasztalatát. A szakhoz köthető végzettséggel nem rendelkezik, DLA fokozattal viszont igen.

A szakfelelős 8 tantárgy (zenetörténet, szakírás, kompozíció és kreativitási gyakorlatok, modern kultúra, kamaraének, koncertezés, kutatómunka, műszaki ismeretek) felelőse, amelyek közül négy tantárgy négy féléves. Két további tárgynál bevont oktató. Kreditterhelése a szakon szakindítási beadványban meghatározottakkal ellentétben nem 24, hanem 26. A MAB bírálati szempontrendszere valóban lehetővé teszi, hogy kis hallgatói létszámú vagy fiatal szakterülethez tartozó szakok, szakirányok esetén, kivételes esetben, a személyi feltételekre vonatkozó elvárásokat az illetékes bizottság eltérően is értékelje, az illetékes szakbizottság és a MAB azonban ebben az esetben erre nem látott lehetőséget. A MAB FvB ebben a kérdésben elfogadja a MAB határozatát.

A MAB határozata szerint: „A kórushoz, énekhez köthető tárgyak felelőse (X.Y.) egy budapesti gimnázium énektanára, az iskola kórusának vezetője, bizonyára sok tapasztalattal, de az adatlapból nem derül ki, hogy kórusvezénylést tanított-e valaha. A karvezető szakirány egyik legfontosabb tárgyát, a

karvezetést legalább a felsőoktatásban megszerzett tapasztalattal rendelkező oktatóknak kellene tanítania. Egyházzenei tevékenységéről nincsenek adatok.

Az Egyetem érvelése szerint: „X.Y.-nak az adatlapján is megtalálható doktori fokozata, annak témája, valamint művészeti tevékenységében kiemelkedő kórus szervezői és kórusvezetői tevékenysége, nemzetközi elismerései bizonyítják egyházzenei tevékenységét, és megfelelő garanciát jelentenek arra, hogy a karvezetéshez kapcsolódó tárgyak kiváló gondozója legyen.”

X.Y. adatlapja szerint nagy gyakorlattal rendelkezik a több-szólamú kamaraének, vokális kamara együttesek szervezése, irányítása területén. Liturgikus egyházzenei tevékenységet alkalmanként végez a Discantus énekegyüttes művészeti vezetőjeként. Felsőoktatási tapasztalata viszont nincs.

A MAB határozata szerint: „A gregoriánt és népéneket (X.Y.) szolfézstanár jegyzi, aki tanított egy zeneiskolában, és az elmúlt időszakban néha helyettesített ilyen típusú tárgyak oktatásában a LFZE Egyházzenei tanszékén – más oktatási tapasztalata nincs.”

Az Egyetem érvelése szerint: „X.Y. - ahogyan azt adatlapja is tartalmazza - DLA fokozattal rendelkező egyházzenei, ének-zenetanár, karvezető, aki mögött évtizedes magas szintű egyházzenei tevékenység áll. 2008 óta folyamatosan vesz részt egyetemi és akadémiai egyházzenei kutatócsoportok munkájában. Jelenleg egy ELTE-MTA kutatócsoport tudományos munkatársa. Helyettesítést végez alkalmanként az LFZE Egyházzene Tanszékén. Emellett közoktatási tapasztalattal is rendelkezik. Ezek alapján kiválóan alkalmas a gregorián énekkel és népénekekkel kapcsolatos tantárgyak gondozására.”

X.Y. 2008 óta kutatóként, szolfézstanárként, gyermekkórus vezetőjeként tevékenykedik. DLA fokozatát 2014-ben szerezte. Az LFZE egyházzenei tanszékén alkalmanként helyettesít. Mindezek alapján a mesterszintű képzéshez szükséges szakmai tapasztalattal és (legalább öt éves) oktatási gyakorlattal jelenleg nem rendelkezik.

A MAB határozata szerint: „Az orgonát kiváló fiatal orgonista (X. Y.) felsőoktatásban szintén pályakezdő oktató jegyzi. A tantárgyfelelősökön kívül alig van zenész oktató.”

Az Egyetem érvelése szerint: „X.Y. - ahogyan azt adatlapja is tartalmazza - DLA fokozattal rendelkező kiváló fiatal orgona művész-zeneszerző, akinek szakmai kvalitását az is jelzi, hogy óraadó oktatóként meghívást kapott az LFZE Egyházzene Tanszékére is. Elnökségi tagja a Magyar Zeneművészeti Társaságnak, és tagja a Magyar Zeneszerzők Egyesületének. 2009 óta oktat a közoktatásban zeneszerzést, zeneelméletet, zeneirodalmat, orgonát és végez korrepetitori tevékenységet. Fontosabb külföldi fellépései között meg kell említeni romániai, olaszországi, németországi, hollandiai, oroszországi, norvégiai és franciaországi koncerteket. 2016-ban Erkel-díjat kapott, ami egyike a legmagasabb szintű állami zenei elismeréseknek.”

X.Y. több év óta az ország egyik legkiválóbb zenei intézményében, a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskolában működik, elismert orgona tanárként vesz részt az ott folyó egyházzenei képzésben. Értékes zeneszerzői tevékenységet folytat, egyházzenei művei utat találtak a templomi kórusok felé is. Az LFZE óraadó oktatója 2015 óta, öt éves felsőoktatási oktatói gyakorlattal viszont nem rendelkezik. A képzés 18 oktatójából 6 zenész, ami a MAB FvB álláspontja szerint is kevés.

A MAB határozata szerint: „A tervezett oktatói kör a bemutatott mesterképzés megvalósítására nem alkalmas. A zömmel fiatal és pályakezdő zenész oktatóknak felsőoktatási szakmai tapasztalata nincs, kevés oktatóra aránytalanul magas terhelés hárul, és az oktatók szakmai kvalifikációja sok tárgy esetében megkérdőjelezhető. A nem zenész oktatók az egyetem tapasztalt, neves tanárai, de alapvetően zenei és művész képzésről lévén szó, az ő szerepük itt másodlagos.”

Az Egyetem érvelése szerint: „A PPKE nem ért egyet a MAB-határozat fenti megállapításával, ami a beadványban bemutatott tényeket figyelmen kívül hagyja. Amint azt a másik szakirányra vonatkozó MAB-határozatra tett észrevételeink között már említettük - a PPKE a szak személyi hátterének kialakítása során arra törekedett, hogy amennyire lehet, ne vonjon el más felsőoktatási intézménytől főállású oktatót. Nyilván ez teljes egészében nem valósítható meg ilyen szűk országos szakmai elit mellett. Ez magyarázza, hogy a zenész oktatók között több fiatal, de a MAB határozata által is elismerten tehetséges muzsikusként kapott helyet, akik közül a tantárgyfelelősök kivétel nélkül rendelkeznek DLA

fokozattal, ami a magyar felsőoktatás művészeti képzései között a mai napig kivételes jellegűnek mondható. Bár még kevés felsőoktatási tapasztalattal rendelkeznek, de oktatási tapasztalattal mindannyian rendelkeznek, és DLA fokozattal is, s köztük egy újdonsült Erkel-díjas is van, ezért a kis szakra, és arra való tekintettel, hogy itt egy ütőképés fiatal oktatói karról van szó, a PPKE indokoltnak tartja a támogatást. Megjegyezzük, hogy a jelen szak ennek megfelelően immár két jelentős állami zenei díjban részesített tantárgyfelelőssel büszkélkedhet, míg ugyanilyen szintű elismerésben az etalonnak tartott LFZE hasonló szakának oktatói között, a már említett módon egy óraadó oktató részesült, ahol az ifjú Erkel-díjas tantárgyfelelősünk a jelen tanévben szintén óraadói meghívást kapott.

Az oktatói terhelés túlzott voltára vonatkozó mondattal szintén nem értünk egyet, hiszen - amint arra már a másik határozatra tett észrevételek között is utaltunk - a jelen állapot szerint egyetlen tantárgyfelelős sem lépi túl a megengedett kreditterhelést. Amennyiben a későbbiekben az élénk hallgatói igény bővítést tesz szükségessé, azt az intézmény meg fogja lépni.

Nem értünk egyet az oktatói kar tagjainak egyes tantárgyakkal kapcsolatos inkompetenciájára vonatkozó megjegyzéssel sem, amely megjegyzéshez nem tartozik indoklás és annak felsorolása, hogy kikre és mely tantárgyak vonatkozásában gondol a MAB. Nehéz így cáfolni egy kijelentést. A PPKE ezzel szemben azt állítja, hogy a tantárgyfelelősök szakmai adatlapjain szereplő végzettségek, fokozatok, a tudományos-művészeti tevékenység adatai, az eddig oktatott tárgyak felsorolása, minden tantárgyfelelős esetén elegendő bizonyítékát adja annak, hogy alkalmasak a rájuk bízott tantárgyak gondozására.

Nem értünk egyet a MAB-határozat azon mondatával sem, hogy a nem zenész oktatók szerepe a képzésben másodlagos volna. Az egyházzene nem választható el az egyházaktól, amelyek meghatározzák azokat a szabályokat, amelyeknek az egyházi zeneművek meg kell, hogy feleljenek. Az egyházfegyelem alkotja tehát az egyházzene keretét, a klasszikus nyelvek közül a latin nyelv ismerete nélkül a keresztény kultúrkörben nem beszélhetünk egyházzenéről. Ennek ismeretében meglehetősen inadekvátnak hat az a kijelentés, hogy az egyházzenei képzésben másodlagosak volnának a teológus, illetve a bölcsész oktatók. Egyedül a művelődésszervező szakirány tárgyainak oktatói volnának nélkülözhetők a szakképzettség szempontjából, de az Egyetem velük szemben sem szeretné alkalmazni a másodlagos jelzőt."

A MAB FvB álláspontja szerint az oktatók kreditterhelése általában nem magas, egyedül a szakfelelős az, aki túl sok tárgyért felel. A szakfelelősön kívül a zenei tárgyak oktatói tehetséges, de felsőoktatási tapasztalattal nem rendelkező oktatók. Az oktatói kar összetételét részben indokolja a művelődésszervező specializáció, de a fentiek alapján megállapítható, hogy valóban növelni kellene a zenei képzettséggel és megfelelő felsőoktatási tapasztalattal rendelkező oktatók arányát.

A MAB határozata szerint: „*A tervezett képzés tudományos háttérét – zeneművészeti képzési előzmény híján a mesterképzést megalapozó alapképzése sincs, így elismert szakmai műhely e területen nem értelmezhető.*”

Az Egyetem érvelése szerint: „A fenti hiányos mondattal kapcsolatban megjegyezzük, ahogyan azt a személyi feltételekről alkotott MAB vélemény bevezető részével kapcsolatban már megjegyeztük, ilyen feltételek mellett nem lehetne új képzési területen képzést indítani. A szak tudományos háttérének bemutatása kapcsán a beadványban számos, a szak tekintetében releváns kutatócsoportot mutattunk be, valamint az oktatók munkásságát (kutatások, forráskutatások, forráskiadások gondozása) ismerve garantált, hogy a kifejezetten zenei kutatások is intenzívek lesznek/a szak háttéréként.”

Egyházzenei szakmai műhely az Egyetemen nem működik, hiszen az egyházzenei oktatás még nem indult el. A szakfelelős több év óta folytat tudományos-kutatói tevékenységet, a szakmai műhely kialakításához azonban erősebb oktatói háttérre lenne szükség.

A MAB határozata szerint: „*Az infrastrukturális, tárgyi feltételek terén aggályos, hogy művészeti képzés hiányában feltételezhetően a könyvtár nincs felszerelve, ill. nem rendelkezik még a szükséges speciális kottákkal, szakkönyvekkel – erre vonatkozó utalást a beadvány nem tartalmaz. A képzéshez szükséges szakkönyvek, jegyzetek beszerezhetők. Az orgona szakiránynál – amint írják – Budapest szinte valamennyi nagy temploma rendelkezésre áll.*”

Az Egyetem érvelése szerint: „A fenti részben a könyvtár felszereltségével kapcsolatos megjegyzés tekinthető negatívnak. Ezzel kapcsolatosan meg kell jegyezni, hogy a másik határozatban szereplő, a

gyakorlólhelyekre vonatkozó megjegyzés kihagyásával egyetértünk. A könyvtár felszereltségével kapcsolatosan meg kell jegyeznünk, hogy - amint az a másik határozatra tett megjegyzések között is szerepeltettük – az eredeti beadvány tartalmazza, hogy a PPKE saját könyvtárán, és a - csatolt együttműködési megállapodásokkal érintett - fővárosi könyvtárakon kívül a - PPKE HTK épületével egyébként egybe nyitott és azonos fenntartó alá tartozó - Központi Papnevelő Intézet Musica Sacra gyűjteménye is a hallgatók rendelkezésére áll. Emellett az egyetemmel szintén azonos fenntartó alá tartozó Magyar Liturgikus és Egyházzenei Intézet szolgáltatásai is elérhetők a leendő hallgatók számára.”

A MAB FvB elfogadja az Egyetem érvelését. A PPKE nagykönyvtára, a Musica Sacra gyűjtemény a Magyar Liturgikus és Egyházzenei Intézet gyűjteménye, valamint az Országos Széchenyi Könyvtár csatolt nyilatkozata garantálja a szak megfelelő könyvtári ellátottságát.

A tervezett hallgatói létszám túlzó, nem reális, a régóta – és nagy hagyománnyal – működő egyházzenei képző helyekre sincs messze ekkora (6-10, max. 20 fő /évfolyam) jelentkezés ilyen típusú mesterképzésre.

Az Egyetem érvelése szerint: „A PPKE nem ért egyet a fenti megállapítással. A tervezett hallgatói létszám egy terv, és az első években a korábban végzett kántorokat is várja az egyetem a mesterképzésre, tehát a képzés első éveiben mindenképpen megalapozottnak látszik a tervezett létszám. Célunk, hogy a hazai egyházzenei megújulást elősegítve a felfutási időszak után is vonzó maradjon a szak. És szakunk elindítása bizonyára életet lehel az ELTE és a PTE jelenleg inaktív alapszakjaiba is.”

A MAB FvB álláspontja szerint a tervezett hallgatói létszám (6-10 fő évfolyamonként) a kántor szakok és az országban működő művészeti alapképzési szakok létszámának figyelembevételével optimista, de nem túlzó.

Az Egyetem a nyilatkozat végén még a következő megjegyzést tette: „Végül érdemesnek tarjuk megjegyezni, hogy az orgona szakirányt megítélő MAB-határozat, szemben a kóruskarnagy szakirányról írottakkal – álláspontunk szerint helyes módon – nem tartalmazza a szak és a szakképzettség megnevezésével kapcsolatos negatív megjegyzést, illetve az egyházzene-művész szak helyett a kántorképzést javasoló mondatot. Ez is alátámasztja a fentebb, az »1) Általános észrevételek« alatt a MAB határozataiban általunk észrevételezett inkoherenciát.”

Összefoglalóan elmondható, hogy a MAB FvB a legtöbb kérdésben elfogadta a felülvizsgálati kérelem érvelését, viszont továbbra is igaznak tartja a MAB elutasító határozatát a személyi feltételek tekintetében. A szakfelelősnek nincs a szakhoz köthető végzettsége és a szakon túl sok tantárgy felelőse. Az indítandó szak zenész tárgyfelelősei, oktatói kevesen vannak, s többségükben nem rendelkeznek az előírt felsőoktatási gyakorlattal.

Ennek alapján a MAB FvB – a MAB határozatával egyetértve – a PPKE egyházzene-művész mesterképzési szak orgonaművész szakirányán (művelődésszervező specializáció) a képzés indítását nem támogatja.

Budapest, 2016. július 14.

Szabó András
a MAB FVB elnöke h.